

DATOS IDENTIFICATIVOS

Ética e traballo social

Materia	Ética e traballo social			
Código	O05G220V01502			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Alvarez Garcia, David			
Profesorado	Alvarez Garcia, David			
Correo-e	davidalvarez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo da materia consiste en capacitar ao alumnado para un exercicio crítico e reflexivo da práctica profesional. A tal efecto, examinaremos os distintos niveis de xustificación normativa da propia práctica e analizaremos as distintas relacións de responsabilidade dentro das institucións sociais.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
A2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
A3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
A4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
A5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
A6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
A7	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
A8	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
A9	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
A10	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados
A11	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
A12	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
A13	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)

A14	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinação historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
A15	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
A16	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
A17	Utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa de conflitos
A18	Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social
A19	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
A20	Preparar e participar nas reunións de toma de decisións co fin de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades
A21	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
A22	Establecer, minimizar e administrar o risco cara a un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguimento de accións para limitar o estrés e o risco
A23	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
A24	Contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade
A25	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
A26	Traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e «multiorganizacionais» co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtivo os posibles puntos de vista existentes
A27	Participar na administración e dirección de entidades de benestar social
A28	Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das mellores prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo
A29	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
A30	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
A31	Contribuír á promoción das mellores prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Capacidade reflexiva
B4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
B5	Coñecemento da lingua estranxeira
B6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
B7	Aprendizaxe e dominio de novas tecnoloxías
B8	Capacidade de xestión da información
B9	Resolución de problemas
B10	Toma de decisións
B11	Traballo en e con equipos diversos
B12	Traballo en equipo de carácter interdisciplinar
B13	Traballo nun contexto internacional
B14	Habilidades nas relacións interpersoais
B15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
B16	Razoamento crítico
B17	Compromiso ético
B18	Aprendizaxe autónoma
B19	Adaptación a novas situacións
B20	Creatividade
B21	Liderado
B22	Iniciativa e espírito emprendedor
B23	Motivación pola calidade
B24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación
e Aprendizaxe

1. Saber distinguir moral y ética y conocer los rasgos formales básicos del discurso ético.	A2	B1
	A6	B3
	A9	B9
	A10	B10
	A16	B15
	A17	B16
	A19	B17
	A20	B19
	A21	B24
	A25	
	A28	
	A29	
	A30	
	A31	
2. Conocer los desafíos más destacados á la ética como propuesta normativa universalizable.	A2	B1
	A9	B3
	A10	B8
	A16	B9
	A28	B10
	A29	B12
	A30	B15
	A31	B16
		B17
		B18
		B19
		B20
3. Conocer las claves para entender y valorar las principales teorías éticas normativas, así como las dificultades de justificación de determinados principios morales.		B23
		B24
	A28	B1
	A29	B3
	A30	B9
	A31	B10
		B12
		B15
		B16
		B17
4. Analizar y sistematizar la información.		B19
		B20
		B23
		B24
	A2	B1
	A6	B3
	A8	B8
	A9	B9
	A10	B10
	A12	B12
	A13	B16
	A14	B20
	A15	B21
	A16	
	A20	
	A21	
	A25	
	A26	
	A28	
	A29	
	A30	
	A31	

5. Administrar y ser responsable de su propio trabajo

A5
A6
A7
A12
A14
A16
A18
A20
A21
A22
A23
A24
A25
A26
A27
A28
A29
A30
A31

B1
B2
B3
B4
B7
B8
B9
B10
B11
B12
B14
B15
B16
B17
B18
B19
B20
B22
B23
B24

6. Utilizar la mediación como estrategia de intervención para la resolución alternativa de conflictos.

A1
A2
A3
A7
A8
A9
A10
A11
A12
A13
A14
A17
A19
A20
A22
A25
A26
A27
A29
A30
A31

B1
B2
B3
B4
B6
B8
B9
B11
B12
B14
B15
B16
B17
B18
B19
B20
B21
B22
B23
B24

7. Capacidad para reconocer y analizar críticamente argumentos éticos de nivel básico.

A2
A9
A12
A14
A29
A30

B1
B3
B9
B15
B16
B17
B19
B24

8. Capacidad para afrontar por si mismo los problemas que suscitan las teorías éticas y considerarlos un reto a su propia forma de pensar.

A6
A9
A10
A12
A14
A29
A30

B1
B3
B8
B9
B16
B17
B18
B19
B20
B23
B24

9. Capacidad para reconocer la relevancia social de la ética.

A8
A9
A10
A12
A14
A15
A16
A17
A25
A29
A30
A31
B1
B3
B9
B10
B12
B15
B16
B17
B19
B20
B23
B24

10. Capacidad para investigar, analizar, evaluar y utilizar el conocimiento actual.

A6
A12
A16
A18
A20
A23
A26
A28
A29
A30
A31
B1
B3
B5
B7
B8
B9
B10
B11
B12
B13
B16
B17
B18
B19
B20
B23
B24

11. Habilidad para gestionar y resolver conflictos, dilemas y problemas éticos.

A1
A2
A3
A6
A8
A9
A10
A16
A17
A26
A29
A30
A31
B1
B3
B9
B10
B16
B17
B19
B20
B24

12. Habilidad básica para defender en público sus opiniones éticas.

A10
A12
A16
A19
A20
A21
A28
A30
B1
B3
B4
B5
B6
B7
B8
B9
B10
B11
B12
B13
B14
B15
B16
B17
B18
B19
B20
B21
B22
B23
B24

13. Contribuir a la promoción de las mejores prácticas del trabajo social.

A2
A3
A4
A6
A9
A10
A12
A14
A19
A20
A23
A24
A28
A29
A30
A31
B1
B2
B3
B4
B5
B6
B8
B9
B10
B11
B12
B13
B14
B15
B16
B17
B18
B19
B20
B21
B22
B23
B24

14. Conocer los códigos deontológicos del/a trabajador/a social.

A8
A12
A14
A16
A19
A23
A26
A28
A29
A30
A31
B3
B8
B16
B17
B19
B20
B23

Contidos

Tema	
1. Introducción a la Ética:	Caracterización de moral y ética, la Ética y sus límites.
2. Pre-requisitos morales.	Libertad, autonomía, justicia e igualdad.
3. Perspectivas ético-prácticas en el área de intervención social:	Objetivos del trabajo social, modelo paternalista y modelo antipaternalista.
4. Códigos deontológicos del/a trabajador/a social:	Análisis (confidencialidad, secreto profesional, protección de datos).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	3	3	6
Foros de discusión	3	0	3
Seminarios	15	30	45
Prácticas externas	0	3.5	3.5
Traballos de aula	2	2	4
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	20.5	20.5
Sesión maxistral	22	44	66
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1
Probas de resposta curta	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición	
Estudo de casos/análises de situacións	Análise e razonamento de casos prácticos e dilemas de ética profesional en contextos profesionais.
Foros de discusión	Posta en común e deliberación arredor de cuestións relativas á materia. Na maior parte destes casos a posta en común presupoñ o traballo individual previo das cuestións a examinar.

Seminarios	A dinámica de seminario implica a co-rresponsabilidade na presentación de lecturas especialmente escollidas para suscitar a reflexión sobre problemas específicos e a aportacións de cuestións e contribucións que evidencien un grao de comprensión da materia e dos problemas correspondentes.
Prácticas externas	Sondeo mediante técnicas de entrevista, transcripción e análise, do tipo de razoamento moral predominante respecto da ética profesional e as convencións deontolóxicas da práctica.
Traballos de aula	Desenvolvemento de prácticas especialmente deseñadas para poñer en práctica as competencias da materia a través de problemas específicos.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Lectura dun libro da bibliografía ou de temática afín -previamente acordado co profesor, e elaboración dunha breve reseña (max. 1000 palabras). A entrega realizarase o último día de clase en formato impreso (papel) e ademais por correo electrónico.
Sesión maxistral	Desarrollo por parte do docente dos principais conceptos e contidos do temario, apoiado polas lecturas sinaladas e en interlocución coa clase.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	A resolución de dúbidas farase na medida do posible no contexto da aula para maior aproveitamento da clase. A resolución de cuestións específicas ou intereses persoais pódese realizar a través da plataforma FAETIC, e-mail ou titorías presenciais.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	A resolución de dúbidas farase na medida do posible no contexto da aula para maior aproveitamento da clase. A resolución de cuestións específicas ou intereses persoais pódese realizar a través da plataforma FAETIC, e-mail ou titorías presenciais.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Estudo de casos/análises de situacións	Análise e razonamento de casos prácticos e dilemas de ética profesional en contextos educativos.	0
	-Non se cualifica independentemente xa que se presupón que o seu valor é tamén instrumental para a realización das probas finais.	
Seminarios	A dinámica de seminario implica a co-rresponsabilidade na presentación de lecturas especialmente escollidas para suscitar a reflexión sobre problemas específicos e a aportacións de cuestións e contribucións que evidencien un grao de comprensión da materia e dos problemas correspondentes.	20
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Elaboración dunha breve reseña (max. 1000 palabras) a partir da lectura dun libro da bibliografía ou de temática afín -previamente acordado co profesor. A entrega realizarase o último día de clase en formato impreso (papel) e ademais por correo electrónico. É un requisito imprescindible para superar a materia. Non ten cualificación adicional.	0
Sesión maxistral	Desarrollo por parte do docente dos principais conceptos e contidos do temario, apoiado polas lecturas sinaladas e en interlocución coa clase. -Non se cualifica independentemente xa que se presupón que o seu valor é tamén instrumental para a realización das probas finais.	0
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	EXAME FINAL: comentario de texto sobre unha cuestión relevante da materia. Ofrecerase unha guía cunha proposta de pasos a seguir para a elaboración dun comentario.	40
Probas de resposta curta	EXAME FINAL: resposta a cuestións deseñadas para amosar a capacidade de relación e comprensión dos principais conceptos da materia ou a súa conexión con problemas reais.	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

1-Os alumnos non-presenciais únicamente realizarán as probas do exame final, co seguinte criterio de cualificación:

RESPOSTA LONGA/COMENTARIO DE TEXTO---60%

RESPOSTA BREVE---40%

2-A 1ª convocatoria, no caso de non superar a materia, non consta no expediente académico. A cualificación faise efectiva en nullo.

As actividades/competencias/probas non superadas durante o cuadrimestre poderán ser recuperadas na convocatoria de

xullo, manténdose as puntuacións previamente conseguidas.

Bibliografía. Fontes de información

BANKS, S. *Ética y valores en el trabajo social*, Barcelona, Ariel, 1997.

BLACKBURN, S. *Sobre la bondad*, Barcelona, Paidós, 2002.

BONETE PERALES, E. *Ética de la dependencia*, Madrid, Tecnos, 2009.

CALLINICOS, A. *Igualdad*, Madrid, S. XXI, 2003.

CAMPS, V^a. *El declive de la ciudadanía*, Madrid, PPC, 2010.

Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y asistentes sociales, *Código Deontológico*, Madrid, Edición del Consejo General de Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales de España, 1999.

KOHLBERG, L, et alia; *La Educación Moral según Lawrence Kohlberg*, Gedisa, 1997.

LUKES, S. *El poder. Un enfoque radical*, Madrid, S. XXI. 2007.

LUKES, S. *Relativismo moral*, Barcelona, Paidós, 2011.

NUSSBAUM, M. *El ocultamiento de lo humano. Repugnancia, vergüenza y ley*, Madrid, Katz, 2006.

PETTIT, PH. *Republicanismo: Una teoría sobre la libertad y el gobierno*, Barcelona, Paidós, 1999.

QUESADA, F. (ed.) *Ciudad y ciudadanía: senderos contemporáneos de la filosofía política*, Madrid, Trotta, 2008.

SALCEDO MEGALES, D. *Autonomía y bienestar. La ética del trabajo social*, Granada, Comares, 1988.

SALCEDO MEGALES, D. (comp.) *Los valores en la práctica del trabajo social*, Madrid, Narcea, 1999

SCHMIDTZ, D. Y GOODIN, R. *Bienestar social y la responsabilidad individual*, Madrid, Cambridge University Press, 2000.

SHAPIRO, I. *El estado de la teoría democrática*, Bellaterra, 2005

VAN PARIJS, PH. Y VANDERBORGHT, Y. *La renta básica. Una medida eficaz para luchar contra la pobreza*, Barcelona, Paidós, 2006.

WILKINSON, R. y PICKETT, K. *Desigualdad. Un análisis de la (in)felicidad colectiva*, Madrid, Turner, 2009.

YOUNG, Iris Marion; *La justicia y la política de la diferencia*, Cátedra, 2000

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302
